

TALLINNA ÜLIKOOL

Alushariduse pedagoogika, eripedagoogika, organisatsioonikäitumine, sotsiaalpedagoogika ja
lastekaitse

Kaisa Jänis, Kristina Vinogradov, Pille Näksi, Laura Liivaste, Tiina Larionova

**PROOVIKIVI ELU - MUUDAME MAAILMA LÄBI HARIDUSE
GRUPP II “KOOS SUUDAME”**

Portfoolio

Juhendaja: Maarja Hallik

Tallinn 2022

SISUKORD

1. PROJEKTI ARUANNE	3
1.1 Sissejuhatus	3
1.2 Projekti tutvustus	3
1.3 Projektiga seotud sidusrühmad	4
1.4 Projekti jätkusuutlikkus	4
1.5 Teaduspõhisus	6
1.6 Projektirühma tulemused	7
2. PROJEKTI TEGEVUSKAVA	8
2.1. Tegevuste rakendamine	8
3. MEEDIAKAJASTUS	9
4. IGA RÜHMALIIKME ÕPIKOSEMUSE REFLEKTSIOON	10
KASUTATUD ALLIKAD	13

1. PROJEKTI ARUANNE

1.1 Sissejuhatus

Meie rühmas on tudengid eripedagoogika, organisatsioonikäitumise, alushariduse pedagoogika, sotsiaalpedagoogika ja lastekaitse erialadelt. Iga eriala tudeng panustas enda valdkonnast tulenevate teadmistega, mis olid vajalikud projektis seatud eesmärkide püstitamiseks ja täitmiseks. Erinevate erialade teadmised lõimisime ühtseks tervikuks, koos arendasime oskusi, mis on vajalikud ürituste korraldamiseks ja kommunikatsiooniks.

Meie projekti puudutavateks märksõnadeks on noored, haridus ja meeskonnatöö.

1.2 Projekti tutvustus

Proovikivi on hariduslik koostööprogramm, mis aitab noortel kasvada vastutustundlikeks maailmakodanikeks. Koostöös Siseministeeriumiga korraldatakse konkursi “Koos suudame” 6.-12. klassi noortele, mille eesmärgiks on innustada noori koostööle eakaaslastega, et end üheskoos proovile panna ja mõelda oma kogukonna või kogu ühiskonna probleemidele ning sellele, kuidas üheskoos kogukonna liikmetega neid probleeme kodanikualgatuse korras lahendada.

Rohkem informatsiooni konkursist on võimalik leida [Teeviida](#) leheküljelt.

Meie projekti eesmärgiks oli tutvustada Proovikivi algatust ning koolinoorte konkursi “Koos suudame” võimalikult paljudele noortele ning toetada neid ja nende juhendajaid konkursil osaledes. Meie gruppi kuulub 5 inimest erinevatest Eesti maakondadest, iga grupi liige võttis e-maili teel ühendust kümne koolijuhiga või noortekeskuse juhiga oma kodukohas, luues seeläbi esimese kontakti. Sotsiaalmeedia populaarsuse tõttu valisime informatsiooni edastus vahendiks ka sotsiaalmeedia platvormi Facebook. Facebookis lõime 2 üritust, kus tõime välja, mida me zoom’i kohtumistel pakume. Loodud üritusi jagasime enda profiilidel, samuti jagati üritusi Proovikivi profiilil kui ka nende poolt loodud grupis. Samuti tegime Facebook’i keskkonda kinnise grupi, kuhu said liituda projektist osavõtjad, kus me saime neid vajadusel toetada ning vastata jooksvatele küsimustele. See võimaldas jõuda rohkemate kui meie poolt valitud 50 kooli ja noortekeskuste noorteni. Meiepoolse informatsiooni edastamise, noorte innustamise ja toetamisega püüdsime viia “Koos suudame” projekti võimalikult paljude eesti noorteni ja toetada neid konkursi vältel.

Probleempüstitus:

Kuidas jõuda võimalikult paljude koolideni?

Mis innustab noori ja juhendajaid osalema?

Mis motiveerib projekti lõpuni viima?

Olulisus:

Noorte kaasamine ühiskonna probleemide teadvustamisel, neile lahenduste otsimisel ja loomisel.

Noorte toetamine ja parema keskkonna loomine.

1.3 Projektiga seotud sidusrühmad

Projekti sihtgrupiks olid nii noored “Koos suudame” konkursil osalejad, kui ka nende juhendajad. Juhendajate ehk üldhariduskoolide õpetajate, huvijuhtide ja noorsootöötajateni jõudmine oli oluline, sest tihti edastavad nemad infot noortele ning on esmased inspireerijad ja motiveerijad projektis osalemiseks. Seetõttu oli oluline neile infot jagada ning suunata neid leidma hakkajaid õpilasi, kes võiksid sellest huvitatud olla ning toetada ka neid noorte juhendamisel.

Sihtgrupiks olid 6.-12. klassi noored ning kutsekeskharidust omandavad õpilased, kes konkursil osaleksid, et tekitada neis mõtteid, ideid ja inspiratsiooni loovate ideede välja mõtlemisel.

Meie projekt puudutas kogukondi üle Eesti. E-maili teel võtsime ühendust koolide ja noortekeskustega Pärnust, Hiiumaalt, Harjumaalt, Tartust ja Võrust, kuid tänu sotsiaalmeediale püüdsime jõuda ka teiste koolide noorte ja juhendajateni.

1.4 Projekti jätkusuutlikkus

Projekti jätkusuutlikkust tagame ELU projektide vahenädalalt saadud tagasiside, mõtete ja ideede edasi töötamisega meie rühma liikmete poolt. Soovitused põhinevad eeldusel, et konkurss kestab samuti sügisest umbes kevade lõpuni. ELU õppeaine raames projekte läbi viies võiks jagada plaani kaheks - oktoobrist detsembri lõpuni keskenduda valdavalt konkursi kohta informatsiooni jagamisele ning jaanuarist mai lõpuni noorte toetamisele läbi erinevate ürituste.

Aastaplaan:

- Oktoobri alguses konkursi väljakuulutamise sotsiaalmeedia vahendusel (Facebook, Instagram ja Tiktok).

- Oktoobrikuus konkursist informatsiooni jagamine meililistide vahendusel kooli- ja huvijuhtidele.
- Novembris veebikeskkonna vahendusel kohtumine projektist huvitatud kooli- ja huvijuhtide ning noortega, et tutvustada projekti olemust. Varasemate analoogsetes projektis osalejate kaasamine nende kogemuste jagamiseks.
- Detsembris veebikeskkonna vahendusel kohtumine projektist huvitatud noortega ideede genereerimiseks.
- Jaanuaris töötoa läbiviimine veebikeskkonna vahendusel projektist huvitatud noortele (nt liftikõne või esinemise kohta).
- Veebruaris kohtumine veebikeskkonna vahendusel juhendajate ja osalejatega, et kuulata tekkinud ideid, neid tagasisidestada ja aidata lahendada tekkinud küsimusi.
- Märtsikuus töötuba projekti esitamise toetamiseks (nt video tegemise õpetus).
- Maikuus projekti esitamise tähtaeg.

Ideid:

- Noortele oluliste suunamudijate kasutamine sotsiaalmeedia reklaamides. Igakuine sotsiaalmeedia postituste tegemine käimasolevast konkursist planeeritavate töötubade reklaamimine.
- Sponsorite kaasamine noori huvitavate firmade seast. Osalejate seas loositakse välja auhindu (nt Bolt).
- Koolijuhtidega konkursi alguses kokkusaamine veebikeskkonna vahendusel, et tutvustada projekti olemust ja kasulikkust nii õpilastele kui ka kogukonnale. Suunatakse juhte mõtlema, kuidas saaks antud projektis osalemist ühildada õppekavaga.
- Varasemate osalejate ja võitjate kaasamine sotsiaalmeedias reklaamimiseks ning veebikohtumistel oma kogemuste jagamiseks.
- Linna- ja omavalitsuste juhtidelt ideede ja soovitude küsimine kogukonnale vajalike noorteprojektide teada saamiseks.
- Igakuine suhtlemine noorte juhendajatega projektis osalejatelt sotsiaalmeedia jaoks pildimaterjali kogumiseks.
- Osalejatelt tagasiside küsimine.

Samuti lisame omaltpoolt välja otsitud erinevatest maakondades olevate koolidirektorite ning huvijuhtide [meiliaadressid](#). 2022 - aastal Osaluskohvikute korraldajate meiliaadresside [list](#).

1.5 Teaduspõhisus

Riiklik haridusvaldkonna arengukava 2021-2035 märgib, et peame nii formaalhariduses kui ka mitteformaalhariduses ja informaalõppes tagama igale õppijale võimalused omandada teadmised, oskused ja hoiakud, mis võimaldavad toime tulla muutuvates elulistes olukordades ning maksimaalselt teostada oma potentsiaali isikliku ja ühiskondliku heaolu loomisel. Noortevaldkonna arengukava 2021-2035 näeb üldeesmärgina ette, et noorte avarad arenguvõimalused, turvatunne ja kindel tugi loovad Eestit, mida noor tahab edasi viia. Arengukava eesmärk on noori võrdväärsete partneritena võimalikult hästi mõista ja kaasata, toetada nende osalust otsuste tegemisel ning elluviimisel ja neid võimestada. Noorte arengut toetavad rikkalikud võimalused end uutes olukordades proovile panna, turvaliselt katsetada ja eksida ning neist kogemustest õppida, saades asjatundlikku tuge täiskasvanutelt. Noorte arengut ühiskonnas, sh arengukava eesmäärke, aitavad toetada näiteks erinevad programmid, kus noored saavad ise osa võtta ning ühiskonna probleemide osas kaasa rääkida või uusi ideid esitada. Varasemateks näideteks sellistest programmidest on Eesti Avatud Noortekeskuste Ühenduse noorte omaalgatuslike ideede projektifond “Nopi üles”, välk-projektikonkurss “Tulevik on täna!” kui ka omaalgatus konkurss “Järgmine samm”. Samuti, alates 2019. aastast toetab riiklikul tasandil noorte omaalgatuslike ideede elluviimist projektikonkurss “Ideeviit”.

Noorte loovuse ja kodanikuosaluse toetamine on ka üks antud programmi eesmärkidest, et noored oleksid kaasatud ühiskonnaellu ja selle loomisesse ning looksid lisandväärtust ning head ja innovatiivset tulevikku ka Eestile. Olulisena nähakse asjatundlikku tuge täiskasvanutelt, millele keskendume oma programmiga. Loome noortele läbi kommunikatsiooni turvalise keskkonna, kus saada nõu, jagada oma õnnestumisi või ebaõnnestumisi ning saada tuge. Toe osas loodame ka noorte juhendajatele, keda juhendame ja suuname toetama õpilasi antud projektis osalemisel ja alustatu lõpule viimisel. Need kaks sihtrühma, juhendajad ja noored, on meie sihtgrupiks, kellega üritame kommunikatsiooni luua. Kuna tänapäeva ühiskonnas veedavad nii juhendajad, kui ka noored igapäevaselt palju aega virtuaalses keskkonnas, siis on oluline, et nii kommunikatsioon kui ka infoliikumine toimuks läbi visuaalse keskkonna. Seeläbi tekitame ka võimaluse jõuda suurema hulga inimesteni. Noorte motiveerimiseks on olulised sõnaline tunnustamine, sisulised selgitused ning positiivne tagasiside (Kikas, 2015). Eelneva pakkumiseks viisime läbi projektis osalejatega kaks Zoom'i kohtumist, millega aitasime noortel jõuda oma projektidega edukalt

algusest lõpuni. Selleks, et ka noorteni veelgi laialdasemalt jõuda ning neis projekti vastu huvi tekitada, tegime kampaaniat, jagasime ürituste *event*'e jms sotsiaalmeedias. Otsustasime kasutada informatsiooni levitamiseks ning noortega suhtlemiseks ka sotsiaalmeedia platvorme toetudes Datareportal andmetele, mille järgi kasutab eestlastest sotsiaalmeediakanaleid ligikaudu kolmveerand rahvast (Mesipuu, 2021).

1.6 Projektirühma tulemused

Projekti keskpaigaks olid infokirjad meiepoolt valitud asutustesse laiali saadetud. Viisime läbi esimese Zoomi kohtumise huvilistele, mille eesmärgiks oli inspireerida neid osalema konkursil “Koos suudame”. Esimesel zoom’i kohtumisel oli osavõtjaid kahjuks küll üpris vähe (kahe käe sõrmedel sai kokku lugeda), kuid siiski viisime antud kohtumise läbi ning oli meeldiv kogemus. Sellest õppisime, et tuleb teha natukene rohkem reklaami järgmisele zoom’i kohtumisele, kus meil oli plaanis teha töötuba “Liftikõne”, et saaksime rohkem liikmeid endaga kaasata. Teise veebikohtumise raames viisime läbi töötoa “Liftikõne- Mis? Miks? Kuidas?” kasutamisest, lasime oma kogemustest rääkida varasemalt analoogsel konkursil osalenud noorel, kellega suhtlesime meili teel, et saada temalt nõusoleku tema osalemisest ja oma kogemuse jagamisest (noore kontakti saime siseministeeriumi kodanikuühiskonna osakonna nõunikult Minna Harjolt) ning kuulasime ja tagasisidestasime noortel juba tekkinud ideid. Reklaamisime konkursi ja meiepoolt pakutud veebikohtumisi sotsiaalmeedias ning toimetasime 50 kooli/noortekeskuseni plakatid “Koos suudame” konkursist.

Projekti tulemuste all võiks veel välja tuua ka eduka ja informatiivse suhtlemise ühe Lõuna-Eestis asuva gümnaasiumi õpetajaga, kes võttis projektist osa väga entusiastlikult. Terve projekti käigus toetasime teda *Messenger*'i vahendusel, kuulates tema muresid ning leides võimalikult head lahendused, tundes rõõmu edusammudest kui ka vastates kõikidele tema küsimustele, et juhendaja ei peaks ühegi oma küsimuse ega murega üksi jääma. Tema juhendamisel võttis “Koos suudame” konkursist osa 11 projekti, mis on väga muljetavaldav tulemus.

Sellel aastal võttis konkursist osa mõnevõrra rohkem projekte kui varasemal aastal ning seega me täitsime seatud eesmärgid.

2. PROJEKTI TEGEVUSKAVA

Projekti tegevuskava on kirja pandud ELU projekti poolt olemasolevale vormile. Rühmaliikmed töötasid valdavalt ühiselt ja mõningad punktid said täidetud iseseisvalt. Iseseisvad ülesanded arutati koos läbi, jagati mõtteid ja tehti vajadusel parandused. Rühma kokkusaamised toimusid kõigile sobivatel aegadel Zoom'i keskkonnas.

Tegevuskava lingi leiab [siit](#).

2.1. Tegevuste rakendamine

Eesmärkide täitmiseks töötasid grupi liikmed koos ja iseseisvalt. Ühiselt pandi paika tegevuskava, jaotati ülesanded, vaadati üle ja tagasisidestati iseseisvalt tehtud ülesanded. Rühmaliikmed elavad erinevates Eesti piirkondades, seetõttu lõpptulemuseni (info on jõudnud võimalikult paljude Eesti koolideni, kaasatud on nii eesti kui ka vene koolide esindajaid, osalejad on inspireeritud) jõudmiseks sai igal rühmaliikmel valitud 10 asutust (kool, noortekeskus) kellega ühendust võeti.

Märtsi ja aprillikuus toimusid Zoomi keskkonnas kohtumised, mille eesmärgiks oli noorte osavõtjate toetamine. Kohtumiste kirjeldused leiate [siit](#). Huviliste puudumise tõttu jätsime viimase veebikohtumise ära.

Märtsist kuni 2. maini, mis oli projektide esitamise viimane päev, tehti sotsiaalmeedias reklaami "Koos suudame" projektile ning toetati Facebooki vahendusel noori oma projektide elluviimisel.

Väga oluline oli vahenädalalt saadud info analüüsimine ja sealt saadud idee aastaplaani koostamiseks.

3. MEEDIAKAJASTUS

Projekti eesmärkide saavutamiseks, et koolinoorte programmist "Koos suudame" võtaks rohkelt osa 6.-12. klassi õpilasi, lõime *Facebook*'i kaks üritust, kus kutsusime üles noori osa võtma meie poolsetest toetust pakkuvatest *Zoom*'i üritustest kui ka töötoast "Liftikõne- Mis? Miks? Kuidas?". Samuti lõime *Facebook*'i kinnise grupi neile, kes sooviksid jooksvalt meie käest abi küsida.

Facebook'i ürituste lingid:

Koolinoorte konkurss "Koos suudame" tutvustava ürituse link on leitav [siit](#).

Koolinoorte konkurss "Koos suudame" ning töötuba "Liftikõne- Mis? Miks? Kuidas?" ürituse link on leitav [siit](#).

Samuti jagati ürituste linke Instagrami platvormil kui ka Proovikivi *Facebook*'i lehel.

Zoom'i ürituste tutvustus ja esitlused:

Zoom'i ürituste tutvustus on leitav [siit](#).

"Koolinoorte konkursi "Koos suudame" tutvustav esitlus on leitav [siit](#).

"Liftikõne- Mis? Miks? Kuidas?" esitlus on leitav [siit](#).

Projekti käigus koostati ka artikkel Õpetajate lehte. Artikli autoriks on siseministeeriumi kodanikuühiskonna osakonna nõunik Minna Harjo. Artikkel on leitav [siit](#).

ELU projektist saadud rahastuse kasutasime postrite välja printimiseks. Välja printitud postrid said üles pandud koolidesse kui ka noortekeskustesse. Postrist pildi näidis:

Pilt 1. "Koos suudame" poster Käina Noortekeskuses

4. IGA RÜHMALIIKME ÕPIKOSEMUSE REFLEKTSIOON

Kaisa Jänise refleksioon:

Osalemine ELU projektis Proovikivi ELU- muudame maailma läbi hariduse! II rühmas, kus eesmärgiks oli tutvustada võimalikult paljudele noortele koolinoorte konkursi „Koos suudame“ ning toetada neid konkursil osalemise teekonnal. Kõige enam rõõmustan kogemuse üle, mida me erinevate eriala tudengitega saavutasime omavahel suhtlemisel Zoom'i vahendusel. Meie hästi toimunud koostöise kogemuse üle, kus me kõike mõtlesime, arutasime ja viisime läbi üheskoos. Kindlasti uue kogemusena saan välja tuua Jamboardis „Ajurünnaku“ keskkonna kasutamise, meediakajastuse võimaluste väljatöötamiste ning Zoom'i vahendusel läbiviidud konkursi tutvustuse kui ka töötoa üle. Leian, et projekti alguses püstitatud eesmärgid said saavutatud ning konkursil osales rohkem noori kui eelneval aastal. Olen koostöös meeskonna liikmetega leidnud soovitusi kui ka ideid, kuidas konkurssi tulevikus veelgi põnevamaks ning atraktiivsemaks muuta. Soovitused ja ideed jagatakse ka juhendajatega.

Kristina Vinogradovi refleksioon:

Meie ülesandeks oli viia informatsioon Proovikivi konkursist „Koos suudame“ paljude hakkajate noorteni ning neid toetada konkursil osaledes. Sel aastal võttis konkursist osa rohkem noori, kui varasemalt Proovikivi poolt korraldatud konkursidest ning meie poolt korraldatud Zoom'i kohtumised toetasid osalisi projekti vältel. Täitsime ühiselt panustades püstitatud eesmärgid toetades ELU õppeaine raames üksteist eesmärkide saavutamisel.

Kõige suurem kogemustepagas tuli grupikaaslastega koos töötades. Ühiselt probleemide arutamine, ideede genereerimine ja koos paika pandud plaani elluviimine andsid palju kasulikke kogemusi ja ideid kuidas tulevikus analoogset projekti tulemuslikumalt läbiviia. Proovikivi ja teiste sarnaste algatuste uurimine aitas mõista analoogsete projektide kasulikkust ja vajalikkust tänapäeva haridusmaastikul.

Laura Liivaste refleksioon:

Meie rühma peamine eesmärk oli viia „Koos suudame“ konkurss võimalikult paljude noorte ja nende juhendajateni, motiveerida neid konkursile oma ideed esitama ning toetada neid idee väljamõtlemisel ja formuleerimisel, sh vastata tekkinud küsimustele. Konkursil osalevate noorte ja juhendajate osas personaalsem lähenemine, sealhulgas toetavad Zoom'i kohtumised ja liftikõne töötuba on kindlasti ka uudne idee, mis annab lisaks noortele osalemiseks

enesekindlust juurde. Ehk me tegelesime nii konkursi levitamisega, kui ka konkursist huvitatute motiveerimisega, et nad kindlasti ka oma idee esitamise lõpule viiksid. Leian, et olime selles edukad ning saavutasime oma eesmärgid. Projektis osalemine oli väga huvitav kogemus ka minu jaoks, tiimikaaslastega koostöö sujus ning olime niivõrd projektile fokusseeritud, et oleme mõelnud ka laiemalt, ehk kuidas järgmistel aastatel veelgi paremini teha oleks võimalik. Lisaks on projektis osalemine andnud kogemuse, kuidas üle Eesti erinevates kohtades paiknevate tiimiliikmetega on võimalik veebi teel midagi nii huvitavat ja kasulikku korda saata ning just veebi pakutavaid võimalusi ja meie erinevaid asukohti projektis eelisena ära kasutada.

Pille Näksi refleksioon:

ELU projektis osalemine andis minule uue kogemuse, kus kogu projekti tegevus toimus veebi vahendusel algusest lõpuni. Andes võimaluse arendada enda digipädevust ja eelmise semestri läbides digipädevuse ainekogumist saadud teadmisi sain ka rakendada. Läbi praktilise kasutamise kinnistub kindlasti paremini õpitu. Saan tõdeda, et distantsilt ja võimalik läbi viia projekti ka ilma näost-näku kohtumisteta, kuid kõige selle alus on ikkagi sujuv koostöö gruppi siseselt, mis oli meil olemas.

Meie projekt eesmärk oli „Koos suudame“ konkursi osavõtu aktiivsuse tõstmine, viies info võimalikult paljude noorteni ning neid toetada konkursil osaledes. Eesmärgi täitmiseks viisime läbi erinevaid tegevusi ja minu hinnangul meie grupi koostöö oli väga hea ning ülesannete jagumine toimus väga loomulikult. Iga liige sai anda enda panuse ning koos püstitatud eesmärgid said täidetud. Eriti meeldis minule Liftikõne töötuba, sest seal sai reaalsest kuulata noorte enda ideid ja kinnitust, kui oluline on noortele aktiivne õpetaja, kes neid koordineerib. Väärtust meie projektis seatud eesmärgile lisab veel teadmine, et see aasta oli projekte rohkem, kui eelmisel aastal.

Tiina Larionova refleksioon:

ELU projektis “Proovikivi ELU – muudame maailma läbi hariduse!” osalemine andis väärtusliku kogemuse meeskonnatöö osas.

Meie grupi tegevuse eesmärk oli tutvustada konkursi “Koos suudame” võimalikult paljudele koolinoortele ning nende juhendajatele. Lisaks oli eesmärgiks ka konkursist huvitatud noorte ja juhendajate motiveerimine ning toetamine kuni projektide esitamiseni. Käesoleval aastal oli konkursil osalejaid rohkem kui eelmisel aastal, seega leian, et täitsime oma püstitatud eesmärgid.

Eraldi toon välja meie grupi hea koostöö, Zoom'is korraldatud oma rühma kohtumised, konkursil osalejatele korraldatud kohtumised ja töötoa. Kuna grupi liikmed on kõik pärit erinevatest maakondadest üle Eesti, siis jõudsime tänu sellele ka rohkemate koolideni üle Eesti. Samuti sain hea kogemuse, kuidas on võimalik korraldada rühma tööd veebi teel, füüsiliselt kokkusaamata. Selle õnnestumise aluseks on omavaheline tihe koostöö ja soov panustada, mis meil oli olemas. Lisaks sain projekti käigus rohkem mõelda sellele, mis motiveerib noori, kuidas jõuda nende kaasamiseni ühiskonna probleemide teadvustamisel ja lahenduste leidmisel. Lisaväärtuse annavad meiepoolsed mõtted järgmistele projektiga liitujatele, kuidas saaks konkursi teavitustööd teha veel paremini.

KASUTATUD ALLIKAD

Haridus- ja teadusministeerium 2021. Haridusvaldkonna arengukava 2021-2023. Külastatud aadressil

https://www.hm.ee/sites/default/files/haridusvaldkonna_arengukava_2035_kinnitatud_vv.pdf.

Haridus- ja teadusministeerium 2021. Noortevaldkonna arengukava 2021-2023. Külastatud aadressil

https://www.hm.ee/sites/default/files/noortevaldkonna_arengukava_2021-2035_kinnitatud_12.08.2035.pdf.

Kikas, E. (2015). Õpimotivatsioon. Rmt E. Kikas & A. Toomela (toim). Õppimine ja õpetamine kolmandas kooliastmes. Üldpädevused ja nende arendamine (lk 51-58). Tallinn: Eesti Ülikoolide Kirjastus OÜ

Mesipuu, B. (2021). Suur uuring- eestlaste interneti ja sotsiaalmeedia kasutus aastal 2021. Külastatud aadressil

<https://milos.ee/eestlaste-interneti-ja-sotsiaalmeedia-kasutus-aastal-2021/#>

